

VIERASKYNNÄ

HELSINGIN SANOMAIN TOIMITUS, VIERASKYNNÄ, PL 71, 00089 SANOMA, (09) 1221, FAKSI (09) 122 2366, hs.artikkeli@sanoma.fi

Sähköä olisi saatavilla myös Murmanskin alueelta

Sähköntuonti Venäjältä on viime aikoina herättänyt Suomessa runsaasti keskustelua. Paitsi merikaapelia pitkin Suomenlahden ali sähköä voisi tulevaisuudessa tuoda myös Kuolan niemimaalta, missä on runsaasti ylinääräistä sähköntuotantokapasiteettia.

Noin miljoonan asukkaan Murmanskin läänin alueella on Neuvostoliiton tarpeisiin rakennettua kaivos- ja metallinjalostusteollisuutta. Globaaleilla markkinoilla kilpailtaessa teollisuuden tuotantoprosesseja on kehitetty ja kehitetään energiaa säästäviksi, eikä alueen teollisuus käytä enää samaa määrää energiaa kuin aikaisemmin.

Alueen energiantuotannossa sähkövoima on tätä nykyä keskeisessä asemassa. Sähköntuotannossa vesivoiman osuus on 43 prosenttia ja ydinvoiman osuus 48 prosenttia kokonaiskapasiteetista.

Vesivoimalaitoksia sijaitsee muun muassa aiemmin Suomeen kuuluneella Petsamon alueella Norilsk Nickel -yhtiön kaivoskombinaattien läheisyydessä – esimerkiksi Inarinjärvestä Jäämereen laskevan Paatsjoen varrella. Voimalaitosten rakennustöihin on osallistunut myös suomalaisia.

Petsamon alueelta tulee Suomeen siirtokaapeli, jota on vastustaan vahvistettu. Alueella on arvioitu olevan mahdollisuksia vesivoiman lisärakentamiseen.

Suunnitteen Sallan korkeudella, noin 200 kilometrin etäisyydellä Suomen rajasta sijaitsevassa Polarnyje Zorin kaupungissa toimii ydinvoimala. Voimalassa on neljä reaktoria,

Kiistely Suomenlahden alittavasta

merikaapelista kertoo tarpeesta laatia Suomelle uusi kokonaisvaltainen energiastrategia, kirjoittaa Yrjö Myllylä.

joista kukin on teholtaan 440 megawattia. Ensimmäinen reaktori on rakennettu vuonna 1973 ja viimeinen 1984.

Vanhin reaktori piti alkupe- räisen suunnitelman mukaan sulkea vuonna 2003, mutta sen käyttöä jatkettiin vuoteen 2008. Uusimman reaktorin al- kuperäinen sulkemisaika on 2014, mutta myös se saa luulta- vasti lisääntymään.

Neljästä reaktorista kaksi on käytössä, yksi kiinni sähkön kysynnän vähiisyyden vuoksi ja yksi kunnostettavana.

Paineet sähköenergian vien- tiin alueelta ovat suuret. Mur- manskissa kuten muuallakin Venäjällä sähköntuotanto on subventoitua eikä sähköstä saa- tava hinta kata tuotantokustan- nuksia.

Markkinatalouteen sopeutu- misen myötä sähkö kallistuu Venäjällä. Nopea sähkön hin- nan vapauttaminen voisi joh- taa Murmanskin alueen teolli- suuslaitosten konkurssisiin, ellei korvaavaa edullista ener-

giaa saataisi ajoissa teollisuu- den tarpeisiin.

Vuonna 1993 aloitettu Venä- jän WTO-jäsenityksineuvotte- lut on tarkoitus päättää vuonna 2007. Jos Venäjästä tulee WTO:n jäsen, on ilmeistä, että sähkön hintaa ei voida enää tu- kea, vaan tietyn siirtymäajan jälkeen hinnat olisi vapautetta- va kilpailulle.

Osana tätä prosessia voita- neen nähdä myös sähkön tuo- tanto- ja jakelutoimintojen eriyttäminen. Tämä voi tarjota tulevaisuudessa myös ulko- maisille energia-alan yrityksi- le, kuten Fortumille, entistä paremmat mahdollisuudet tul- la mukaan liiketoimintaan.

Kiistely Suomenlahden alit- tavasta merikaapelista kertoo tarpeesta laatia Suomelle uusi kokonaisvaltainen energiastra- tegia. Strategias- tulisi pyrkiä aktiivisesti mutta joustavasti hyödyntämään lähialueiden eri energiamuotoja ja samalla ke- hittämään voimakkaasti omaa energiantuotantoa. Liiallista riippuvuutta yksittäisestä maasta pitää välttää.

Maailmalla yleistyvän nes- teytyn kaasun vastaanotto-, siirto- ja jakelujärjestelmien kehittäminen voisi olla yksi lä- hitulevaisuuden mahdollisuus. Nesteytettyä kaasua olisi saata- villa muun muassa Lumikki- kaasukentältä Pohjois-Norjas- ta.

EU:n tärkeimpänä tehtävänä turvallisuu- tensa näkökulmasta voidaan nykyään pitää yhteis- ten energiemarkkinoiden luo- mista unionin sisälle ja Venä- jän kanssa – samaan tapaan kuin EU:n perustamisvalhees- sa korostui tarve luoda hiili- ja teräsyhteisö.

Suomen edun mukaista olisi

pyrkä vaikuttamaan EU:n yh- teisen energia- ja Venäjä-poli- tiikan luomiseen. Sähkömark- kinoiden kehittäminen ja ydin- turvallisuus voisivat olla osa Pohjoisen ulottuvuuden ener- giayhteistyön painopistealuetta 2007 alkavalla kaudella.

Ydinvoimaan ja öljynkulje- tuksiin liittyy ympäristöris- kien lisäksi ainakin Venäjän mielestä vakavasti otettava ter- rorismin uhka Suomenlahden pohjukassa ja Murmanskissa. Suomi ja Ruotsi ovat ainoita sotilaallisesti liittoutumatto- mia maita Pohjois-Euroopassa, ja niihin voi kriisitilanteissa kohdistua erilaisia paineita.

Lähialueiden ydinenergian ja muun ydinmateriaalin riskit on otettava vakavasti Suomes- sa, sillä ne voivat vaikuttaa omiin riskiluokituksiimme ja heikentää esimerkiksi pää- omien saantia ja investointi- halukkuutta.

Sähköntuotinto Venäjältä Suomenlahden merikaapelin tai Kuolan siirtokaapelin kautta on arvioitava osana Venäjän energiageopolittisen aseman muutosta ja EU:n energia- ja ulkopoliittisia tavoitteita. Säh- könsiirto Venäjältä lisäisi tar- jontaa Pohjoismaiden sähkö- markkinoilla ja voisi olla siirty- mävalheen ratkaisu ennen kuin omaa energiantuotantoa erityisesti Suomessa ja Ruot- sissa on saatu lisääntymään.

Yrjö Myllylä

Kirjoittaja on alueellisen ennakoivan asiantuntija. Hän tutkii Murmanskin alueen tulevai- suuteen vaikuttavia trendejä Joensuun yliopiston maantieteen laitoksen tutkimushankkeessa, joka kuuluu Suomen Akatemian rahoittamaan Muuttuva Venäjä -tutkimusohjelmaan.